

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Suomen Rehtorit ry kiittää mahdollisuudesta antaa näkemyksensä perusopetuksen lakimuutoksen valmisteluun oppilaiden tuen uudistustyössä.

Järjestön näkemyksen mukaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus on tarpeellinen ja toivottu. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen voimassa oleva järjestelmä on kouluja ja henkilöstöä kuormittava, opetuksen järjestäjien ja yksittäisten koulujen kesken epätasaisesti toteutuva eikä riittävällä tavalla varmista yksittäisen oppilaan oikeutta tarvitsemaansa tukeen.

Eryteisesti Suomen Rehtorit ry kiittää tavoitetta selkeyttää tuen prosesseja, vähentää toteuttamiseen liittyvien asiakirjojen ja hallinnollisen työn määrää sekä määrämuotoisuutta. Tavoitteen mukaisesti toteutuessaan uudistus vapauttaa opetushenkilöstön ja koulujen resurssia tuen tosiasialliseen toteuttamiseen ja varsinaiseen oppilastyöhön.

Järjestö kokee tärkeänä myös valtioneuvoston pyrkimyksen uudistaa oppimisen ja koulunkäynnin tuen prosesseja kokonaisvaltaisesti niin, että muutokset (perusopetuslain lisäksi mm. lukiolakiin esitetty erityisopetusta koskeva uudistus) tukevat yhtenäisen kasvatuksen ja koulutuksen polun muodostumista varhaiskasvatuksesta perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen asti.

Uudistuksen lähtökohtana on oppilaan tuen painopisteen siirtäminen entistä vahvemmin oppilaan omassa luokassa tapahtuvaan tuen toteutumiseen sekä tukitoimien ennakoimiseen. Tavoitteena on myös selkeyttää perusopetuslain, -asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden nykyisiä säädöksiä ja ohjeita tuen toteutumisesta niin, että oppilaan opetus ja tuki voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisten ja tavoitteisiin nähden oikeiden säädösten pohjalta. Suunnitellusti toteutuessaan oppilas saavuttaisi entistä useammin perusopetuksen päättötodistuksen ilman oppilaalle tehtyjä, osin tulkinnanvaraisuuteen perustuvia hallintopäätöksiä.

Suomen Rehtorit ry kiittää valmistelua siitä, että se tunnistaa ja huomioi tällä hetkellä voimassa olevan ja erityisesti rehtorien näkökulmasta kyseenalaisen tilanteen, jossa oppilaan tuen järjestelyjä perustellaan sellaisin perusopetuslain ja -asetuksen suomin mahdollisuuksin, joihin ko. säädöksiä ei ole alun perin tarkoitettu, mutta jotka säädöksen tulkinnanvaraisuuden vuoksi siihen soveltuvat.

Yksittäisen rehtorin viranhaltijavastuun näkökulmasta ongelmallista on ollut esim. tilanne, jossa oppilaan tuen tarve ja järjestämisen mahdollisuudet eivät vastaa kolmiportaisen tuen rakennetta ja oppilaalle joudutaan laatimaan erityisen tuen päätöksen ja HOJKS:n sijaan tai niiden rinnalla esim. opetuksen erityisjärjestelyjä koskeva päätös (POL §18) tai vuosiluokkaan sitomattoman opetuksen päätös (POA §11).

Opettajien kelpoisuusehtojen tarkistaminen on myös Suomen Rehtorit ry:n näkemyksen mukaan asiallista tehdä uudistuksen yhteydessä. Kouluille ja opetuksen järjestämiseen tuo joustavuutta, kun oppilaan ennakoivasta ja oppilaskohtaisesta tuesta voi vastata erityisluokanopettajan lisäksi myös erityisopettaja. Järjestön näkemyksen mukaan oppilaan oikeus laadukkaaseen opetukseen toteutuu etenkin tilanteissa, jossa erityisopetus toteutuu luonnoksen tavoitteiden mukaisesti luokan- ja/tai aineenopettajan sekä erityisopettajan yhteistyönä. Mikäli opetus toteutetaan edelleen ns. pienryhmätyyppisesti erityisopettajan omassa luokkatilassa, jossa toisen opettajan välitöntä tukea ei ole, tai mikäli oppilas saa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan antamaa opetusta pienryhmässä, voi erityisopettajan kelpoisuuden tuottavan koulutuksen riittävyys laadukkaaseen opetuksen antamiseen tulla kyseenalaiseksi. Tämä riski realisoituu etenkin perusopetuksen yleisillä vuosiluokilla ja tilanteissa, jossa oppilaan oppimäärään tai opetussuunnitelman tavoitteisiin ei ole vielä ollut tarvetta puuttua.

Uudistuksen useista kannatettavista tavoitteista huolimatta Suomen Rehtorit ry nostaa esille myös seikkoja, jotka järjestön näkemyksen mukaan vaativat tarkennuksia tai muutoksia.

Yhtenä uudistustarpeen keskeisenä perusteena valmisteluteksti tuo esille perusopetuksen oppilaiden jatkuvasti lisääntyneen tuen tarpeen, joka todentuu jatkuvasti kasvavana tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määränä.

Suomen Rehtorit ry:n näkee kyseenalaisena tilanteen, jossa oppilaiden tosiasialliseen tuen tarpeen kasvuun pyritään vaikuttamaan muuttamalla tuen järjestämisen tapaa. Riskinä on, että tuen järjestämisen muutos ei tosiasiallisesti vaikuta olemassa oleviin tuen tarpeiden määriin ja monimuotoisuuteen, vaan ainoastaan jättää ne tilastointien näkymättömiin. Järjestö huomioi, että myös valmistelutekstissä tuodaan esille se, että tuen tarpeet ja oppimistulosten lasku ovat seurausta hyvinkin moninaisista syistä, joista monet liittyvät yhteiskunnassa yleisesti tapahtuviin muutoksiin. Tähän muutokseen ja tuen tarpeiden taustoihin uudistus itsessään ei vaikuta. Erityistä huolta herättää se, että vaikka uudistus ansiokkaasti puuttuu ns. pedagogisen tuen prosessiin ja oppimisen tuen prosessiin, oppilaan opiskeluhuollollisen tuen tarve ja siihen liittyvät tekijät jäävät edelleen huomiotta ja tuen toteuttaminen tältä osin voi jopa heikentyä.

Järjestön näkökulmasta perusopetuksen kehittämisen keskiössä tulisi olla koulujen ja henkilöstön riittävä resurssi ja valmius tehdä laadukasta perustyötä kasvatuksen ja oppimisen kentällä. Suomen Rehtorit ry:n näkökulmasta olennaista on varmistaa laadukas esihenkilötyö, rehtorien ja opetusalan johtajien koulutus oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiseen sekä riittävä resurssi johtaa koulujen ja oppilaitosten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Uudistusten tavoitteiden tulisi kohdentua mm. fyysisesti ja psyykkisesti turvallisten oppimisympäristöjen varmistamiseen, ammattitaitoisen opetushenkilöstön sekä koulujen opiskeluhuollon työntekijöiden saatavuuteen sekä asiallisen opetusmateriaalin riittävään resurssointiin.

Kuten kaikissa kasvatusta ja opetusalan uudistuksissa, Suomen Rehtorit ry pitää tärkeänä, että kehittämistyötä tehdään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti aikaisemmat muutokset ja niiden aiheuttamat vaikutukset huomioiden. Tärkeää on tehdä kehittämistyö muiden laki- ja

asetusmuutosten vaikutuksista saatu tietopohja hyödyntäen sekä kiinnittää erityistä huomiota muutosten tosiasiallisiin kustannusvaikutuksiin ja esitetyn aikataulun realistisuuteen.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Lasten ja nuorten tuen tarpeet ovat lisääntyneet ja monimuotoistuneet koko koulu- ja opiskelupolun sisällä ja tästä on nostettu esille laaja valtakunnallinen huoli eri tahojen toimesta. Myös Suomen Rehtorit ry on pitänyt esillä huolta lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikentymisestä sekä koulujen ja oppilaitosten rajallisista mahdollisuuksista tuen järjestämiseen. Tästä näkökulmasta on kiitettävää se, että tilanteeseen pyritään vaikuttamaan toimintoja ja tuen kokonaisrakennetta kehittämällä. Pienemmät ja yksittäiset muutokset jäisivät helposti kosmeettiseksi ja näennäiseksi ratkaisuksi ilman todellista vaikuttavuutta.

Uudistuksen tavoitteet ovat kokonaisuutena kannatettavat ja tarkoituksenmukaiset. Uudistuksen toteuttamiseen tarvittavat resurssit tulee varmistaa valtakunnallisella tasolla, jotta ne eivät jää yksittäisen opetuksen järjestäjän ratkaistavaksi. Tuen painopisteen vahvistaminen erityisopetuksen pienemmistä ryhmistä ja yksilön saamasta korjaavasta tuesta omaan opetusryhmään ja ennakoivaan tukeen on jatkumoa aiempaan, inklusiiviseen toimintamalliin. Tämä suuntaus on asiallinen ja toimiva, mikäli koulut saavat toteutukseen riittävästi resurssia ja tuen toteutumisessa varmistetaan tarvittaessa myös lapsen edun mukainen opiskelu pienryhmässä tai erityisluokassa. Kannatettavaa on myös tavoite rajoittaa opetuksen ryhmäkokoja tuen tarpeisiin perustuen sekä se, että oppilaan oppimäärän rajoittaminen tai opetuksen tavoitteisiin puuttuminen säilyisivät viimesijaisina keinoina. Ryhmäkoon rajoittamisen kokonaistarkastelussa tulee ottaa huomioon myös lähikouluperiaatteen toteutuminen suhteessa käytettävissä oleviin tiloihin.

Suomen Rehtorit ry näkee valmistelutyössä keskeisenä haasteena tuen kokonaisrakenteeseen liittyvän tulkinnanvaraisuuden. On selvää, että uudistuksen tultua voimaan muutos edellyttää lisää kehittämistyötä ja aktiivista seuranta. Järjestö tukee kokeilukulttuuria ja sitä, että uudistukset saavat myös mahdollisuuden kehittyä todellisten tarpeiden ilmi tullessa ja pienin askelin. Valmisteluteksti sisältää kuitenkin niin merkittävässä määrin tulkinnanvaraisuutta ja epätarkkaa muotoilua, että järjestö pitää sen käyttöönottamista sellaisenaan suurena riskinä yksittäisille kouluille, oppilaille sekä erityisesti rehtoreille, jotka virkavastuullaan ovat velvoitetut huolehtimaan tuen toteutumisen yhdenvertaisuudesta, oppilaiden tasa-arvoisesta kohtelusta ja oikeudesta saada tarvitsemaansa tukea.

Tulkinnanvaraisuutta löytyy esimerkiksi tuen järjestelmän keskiössä olevasta oppilaan ennakoivan ja henkilökohtaisen tuen toteuttamisen veloitteesta. Valmistelutekstissä sekä lakiehdotuksissa toistuvat esim. käsitteet 'säännöllisesti' ja 'pitkäkestoisesti' sekä muotoilu 'edellyttää opettajien välistä yhteistyötä ja konsultaatiota', joita ei kuitenkaan avata sen enempää. Toisaalta valmistelutekstin mukaan oppilaan siirtyminen ennakoivista tukitoimista oppilaskohtaisen tuen piiriin ja siihen liittyvä hallintopäätös tulee toteuttaa 'viipymättä' tuen tarpeen ilmetyä. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta käsitteiden tulee olla selkeämmät sekä kotien että koulujen näkökulmasta. Sekä ennakoiva että oppilaskohtainen tuki pyritään valmistelutekstin mukaan toteuttamaan ensisijaisesti oppilaan omassa lähikoulussa sekä opetusryhmässä, koko luokan tuki huomioiden, mikä sinänsä on kannatettava tavoite.

Suomen Rehtorit Ry:n näkemyksen prosessi on kuvauksen mukaisesti toteutuessaan ristiriitainen. Miten yksittäinen oppilas käytännössä saa omassa ryhmässä ennakoivaa tukea epäsäännöllisesti ja

lyhytkestoisesti, jos erityisopettaja tai tukiovetusta antava opettaja on koko ryhmän mukana useimmilla tunneilla? Miten määritetään, kenelle erityisopettaja tuen oppitunnilla kohdentaa, jos ryhmässä on samaan aikaan sekä ennakoivan että oppilaskohtaisen tuen piirissä olevia oppilaita ja erityisopettajan tuen tulisi joka tapauksessa kohdentua koko luokkatasolle/ryhmälle? Ongelmalliseksi muodostuu myös käytännössä oppilaan siirtyminen hallintopäätöksen piirissä olevaan oppilaskohtaiseen tukeen, jos luokassa oleva erityisopettaja ei voi tehdä oppilaasta henkilökohtaista seurantaa ja arvioida tuen tarvetta pidemmän aikaa, vaan päätös tulisi tehdä viipymättä tuen tarpeen ilmennyttyä, mutta kuitenkin ennen kuin oppilas siirtyy säännöllisesti ja oppilaskohtaisesti erityisopettajan tukemaksi.

Vaikka tavoite on asiallinen, uudistus esityksen mukaan toteutuessaan jättää erityisopettajalle ja luokan-/aineenopettajille suuren vastuun tuen laadukkaasta toteutuksesta sekä esimerkiksi opetuksen suunnittelun ja arvioinnin vastuun jakautumisesta lukuvuoden aikana. Myös konsultaation osuus ja käytännön toteuttamisen tapa prosessissa jää heikosti avatuksi ja liian helposti yksittäisten opettajien varassa tapahtuvana epätasaisesti toteutuvaksi.

Rehtoreille uudistus tuo aiempaa selkeästi suuremman vastuun kokonaisvaltaisesta tuen toteuttamisesta etukäteissuunnitteluun ja valmisteluun pohjautuen. Valmistelutekstin mukaan 'suunnitelmallisuudella tarkoitetaan sitä, että opetuksen järjestäjä suunnittelisi etukäteen, edellisen lukuvuoden aikana tai ennen uuden lukuvuoden alkua ennakoivia tukitoimia kaikkiin esi- ja perusopetuksen ryhmiin siten, että niiden toteuttaminen on ryhmän tarpeiden mukaan mahdollista läpi lukuvuoden. Tämä tulisi huomioida sekä tuntikehyksessä että opettajien lukujärjestyksissä'.

Suomen Rehtorit ry ei näe kuvatun kaltaista suunnitelmallisuutta realistisena toteuttaa ja kokee sen lisäävän myös merkittävästi rehtorin työn määrää. Tukitoimien tarpeiden ennakointi edellisen lukuvuoden aikana koko tulevan lukuvuoden ajaksi, opettajien lukujärjestykset (työjärjestykset) huomioon ottaen on käytännössä mahdotonta useissa kouluissa esim. tietyille alueille kohdentuvan poikkeuksellisen suuren muuttoliikkeen tai oppilaspuhjan vaihtuvuuden vuoksi tai tilanteissa, joissa koulun oppilaaksiottoalueella sijaitsee useita (jopa kymmeniä) lastensuojelun sijoitusyksiköitä, joissa sekä vaihtuvuus että oppilaiden tuen tarpeet ovat suuria. Suunnitelma jäykistäisi myös kouluissa jo hyvin toteutuvan joustavuuden lukujärjestyksissä oppilaiden tuen tarpeiden muuttuessa lukuvuoden aikana.

Järjestö haluaa myös nostaa esille huomion siitä, että valtakunnallisesti merkittävä syntyvyyden laskun aiheuttama muutos vaatii erityistä joustoa ja proaktiivisuutta opetuksen järjestäjiltä opetuksen toteuttamiseen. Toisaalta etenkin suurissa kaupungeissa opetusryhmät myös nopeasti moninaistuvat maahanmuuton vaikutuksesta. Opetuksen järjestäjiltä edellytetään samaan aikaan siis sekä proaktiivisuutta vastata pienenevien ikäluokkien tuottamaan haasteeseen sekä reaktiivisuutta heterogeenisyyden lisääntyessä nopeasti ja ennakoimattomasti tietyillä alueilla. Tähän todellisuuteen uudistukseen kirjattu vahva ennakointi ja suunnitelmallisuus jo vuotta aiemmin soveltuu erittäin huonosti.

Talousarvioprosessi käydään kunnissa ja kaupungeissa tyyppillisesti elo-joulukuussa ja tämä sitoo myös tulevan lukuvuoden syyslukukauden kouluille tulevan resurssin. Rehtorin mahdollisuus vaikuttaa opetuksen järjestäjän määrittämään talousarvioon ja sitä kautta esim. tuntikehykseen on tämän jälkeen todella rajallinen. Näin ollen rehtorille jää uudistuksen jälkeen vastuu ja velvoite tuen järjestämiseen, mutta ei tosiasiallisia mahdollisuuksia lisätä tarvittavaa resurssia ko. tehtävään, minkä Suomen Rehtorit ry haluaa huomiona nostaa esille. Perusopetuslain mukaan 'jokaisella koululla tulee olla toiminnasta vastaava rehtori'. Lainsäädännön uudistamisella ei rehtoria voida

asettaa ristiriitaiseen tilanteeseen, joka tuo mukanaan vastuun ja velvoitteen, mutta joiden toteutumista osana koulun toimintaa rehtorilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta toteuttaa.

Järjestön näkökulmasta muutos tältä osin ei myöskään vastaa tavoitteisiin kirjattua hallinnollisen työn vähenemistä. Luonnoksessa perusopetuslain muuttamiseksi ei ole esitetty, miten hallinnollisen työn määrää rehtorin työn näkökulmasta vähennetään. Rehtorien työn osalta suunnitelmallisuuden ja ennakkoinnin toteuttaminen lakiehdotuksen mukaisesti tosiasiallisesti lisää merkittävästi absoluuttista työmäärää, mutta tekee johtamistyöstä myös entistä haastavampaa niin talouden, henkilöstöhallinnon kuin oppilastyön näkökulmasta. Muutoksella kasvatetaan myös tosiasiallisesti hallintopäätösten määrää, vaikka tavoitteena on selkeästi esitetty 'vähentää opetushenkilöstön hallinnollista työtä vähentämällä tuen arvioinnissa, päätöksenteossa ja suunnittelussa tarvittavien asiakirjojen määrää sekä keventämällä niiden valmisteluprosessia'.

Suomen Rehtorit ry edellyttää, että prosessia avataan ja tarkennetaan vielä huomattavasti ennen sen käyttöönottoa sekä käsitteiden että vastuunjaon näkökulmasta. Tätä tarvitaan, jotta oppilaan oikeus asianmukaiseen ja yhdenvertaiseen tukeen toteutuu valtakunnallisesti eivätkä yksittäiset opettajat tai rehtorit viranhaltijoina joudu esimerkiksi vastaamaan tulokannanvaraisuuden tai mahdollisesti puuttuvien resurssien aiheuttamista ongelmista ja näkemyseroista kotien ja koulujen välillä.

Tuen uudistuksen myötä myös lakia oppivelvollisuudesta tullaan muuttamaan ottamalla käyttöön käsite varhennettu oppivelvollisuus pidennetyn oppivelvollisuuden sijaan. Suomen Rehtorit ry näkee muutoksen hyvänä, sillä se on selkeämpi ja kuvaavampi verrattuna pidennetyn oppivelvollisuuden käsitteeseen. Oppivelvollisuus on nykyisinkin voinut pidentyä ainoastaan oppivelvollisuuden alusta eli varhentua. Pidennetty oppivelvollisuus tulee jatkossa jakautumaan 5–6 –vuotiaille suunnattuun ja esiopetuksessa toteutettavaan varhennettuun oppivelvollisuuteen, sekä perusopetuksessa vuosiluokilla 1–9 järjestettävään opetukseen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Muutos selkeyttää oppilaan koulupolun etenemistä ja käsitteeseen liittyvää epäselvyyttä.

Huomiota kiinnitetään myös siihen, että valmistelu ei ota kantaa siihen, edellyttääkö päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta lausuntoa tai monialaista käsittelyä sekä siihen, että uudessa laissa päätöksen varhennettuun oppivelvollisuuteen siirtymisestä tekee varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen järjestäjä (joka toki voi olla myös sama kuin perusopetuksen järjestäjä, mutta ei välttämättä ja kaikissa tapauksissa). Järjestön näkemyksen mukaan hallintopäätös vaikuttaa merkittävästi edelleen oppilaan opetuksen ja tuen järjestämiseen koko perusopetuksen aikana. Päätös varhennettuun oppivelvollisuuteen siirtymisessä olisi syytä pitää perusopetuksen hallinnon alaisuudessa tai sen laatimisessa tulisi vahvasta huomioida perusopetuksen näkökulma. Myös monialainen käsittely olisi hyvä huomioida jo säädöksissä, jotta lapsen kokonaisvaltainen tilanne ja tarve varhennetulle oppivelvollisuudelle tulisi asiallisesti käsitellyksi ja perustelluksi.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun roolin vahvistaminen on Suomen Rehtorit ry:n näkemyksen mukaan hyvä, jos sillä voidaan vähentää varsinaisen sairaalaopetuspalvelun tarvetta. Järjestö nostaa kuitenkin esille huolen siitä, että tämä arvio ei ole realistinen. Mahdollista voi olla myös se, että konsultaatiopalvelu (jossa myös kodit tulevat luonnollisesti olemaan osapuolena) tiivistää yhteyttä koulujen ja sairaalakoulun välillä, jolloin tietoisuus palveluista ja kynnyks ohjata oppilaita entistä enemmän näiden palveluiden piiriin madaltuu. Mikäli sairaalaopetuspalveluita ei kuitenkaan tosiasiasa ole riittävästi käytettävissä, seurauksena tulevat olemaan huoltajien ja opetushenkilöstön pettymys ja turhautuminen epäonnistuneisiin prosesseihin.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Luonnoksen mukaan ennakoivia tukitoimia tulevat olemaan opettajan antama ennakoiva tukiopetus, opetuskielen tukiopetus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Suomen Rehtorit ry tukee ajatusta siirtää painopistettä ennakoiviin tukitoimiin, mikä myös Järjestön näkökulmasta on sekä oppilaan että opetuksen järjestämisen kannalta korjaavia tukitoimia parempi ratkaisu. Järjestön näkemyksen mukaan kannatettavaa on määrittää ennakoivat tukitoimet selkeästi ja pitää niiden määrä suppeana, jotta kokonaisuus pysyy hallittavana tukien toteuttamisen seurannan ja arvioinnin näkökulmasta. Järjestö kiittää valmistelua myös siitä, että se huomioi aikaisemmasta poiketen suoraan jo perusopetuslaissa opetuksen resurssointia ja tarvetta ennakoivaan suunnitteluun.

Lakiuudistus pyrkii vähentämään tuen toteuttamiseen liittyvää hallinnollista työtä. Esimerkiksi ennakoivien tukitoimien toteuttaminen ei edellytä hallintopäätöksen laatimista. Jotta tuen tarvetta voidaan kuitenkin arvioida ja oppilaskohtaisten tukitoimien toteutukseen varautua, on huomioitavaa, että oppilaan tilannetta sekä opettajien yhteistä näkemystä tulee ennakoivienkin tukitoimien aikana aktiivisesti koota, seurata ja kirjata. Tämä velvoite kuuluu kaikille oppilaan asioissa mukana oleville työntekijöille ja kuuluu myös luontevaan kodin ja koulun yhteistyöhön. Tämä seurantarve, sen dokumentointi ja näiden tuottama työmäärä olisi syytä huomioida myös uudistuksen valmistelussa, jotta prosessi tulisi kokonaisuutena paremmin avatuksi ja opetushenkilöstön tosiasialliset velvoitteet myös huomioiduksi.

Suomen Rehtorit ry nostaa myös edelleen esille huolen uudistuksen sisältämästä tulkinnanvaraisuudesta ja epä johdonmukaisuudesta (ks. kohta 2. Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?). Valmisteluaineiston mukaan erityisopettajan antamalla opetuksella muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan antamaa opetusta, joka tukee muuta opetusta. Ko. opetus olisi tilapäistä eikä sitä kohdennettaisi yksittäiseen oppilaaseen. Tuki olisi myös ajallisesti ja suunnitelmallisesti rajattua ja perustuisi koko luokan tuen tarpeeseen, jota opettaja ja erityisopettaja yhdessä arvioisivat. Toteutus tapahtuisi samanaikais- tai yhteisopettajuutena luokkatasoisesti. Ongelmaksi muodostuu tosiasiasa se, miten ja kenen toimesta arvioidaan siirtovaihetta säännölliseen erityisopetukseen, jos oppilaskohtainen arvio jää osa-aikaisen ja rajatun tuen toteutumisen varaan.

Konsultaatio tukimuotona on myös Suomen Rehtorit ry:n näkemyksen mukaan sinänsä asiallinen ja kannatettava. Haasteeksi rehtorin työn näkökulmasta tulee kuitenkin määrittää siihen käytettävä aika ja palkkaus opettajien nykyisen opetustyöstä ja opetusvelvollisuudesta lähtevän virkaehtosopimuksen ja ys-ajankäyttösuunnitelman näkökulmasta. Konsultaatiota osana opettajien työtä ei ole myöskään laskettu uudistuksen kustannusvaikutuksiin.

Ennakoivien tukitoimien järjestämisessä keskiöön nousee erityisopettajan antaman tuen ja konsultaation lisäksi myös oppilaalle annettava tukiopetus. Suomen Rehtorit ry tiedostaa tukiopetuksen suuren merkityksen ja vaikuttavuuden oppilaan oppimisen tukemisessa. Järjestö huomauttaa kuitenkin, että tukiopetuksen todellinen vaikutus perustuu molemminpuoliseen sitoutumiseen ja vuorovaikutukseen. Mikäli oppilas ei ole lähtökohtaisesti sitoutunut tai motivoitunut ottamaan vastaan tukiopetusta, resurssi jää hyödyntämättä, mutta samalla myös oppilaan mahdollisuus siirtyä hänen mahdollisesti tarvitsemaansa oppilaskohtaiseen tuen piiriin käytännössä estyy tai vähintäänkin hankaloituu.

Uudistus vähentää moniammatillisuutta tukitoimien arvioinnissa ja suunnittelussa. Moniammatillisuuden edellytyksen poistuminen ja korvautuminen

tarkoituksenmukaisuusperiaatteella ei ole järjestön näkemyksen mukaan perusteltua vaan vaarantaa oppilaan oikeutta tulla tuen tarpeen osalta kokonaisvaltaisesti huomioiduksi. Myös valmistelutekstin arvion mukaan oppilaan tuen tarpeet ovat yhä useammin muuta kuin puhtaasti pedagogisen tuen tarvetta. Tästä näkökulmasta moniammatillisen asiantuntijaverkoston roolia oppilaan ja opetushenkilöstön tukena olisi järjestön näkemyksen mukaan pikemminkin syytä vahvistaa kuin heikentää.

Luonnoksen mukaan opetuksen järjestäjälle asetetaan lakisääteinen velvoite huolehtia ennakoivien tukitoimien etukäteissuunnittelun lisäksi niiden riittävydestä. Ennakointi tuen tarpeista on kuitenkin myös valmisteluaineistoon kirjatun mukaan haastavaa, joten sekä tuen toteuttamisen realistinen suunnittelu että kustannusvaikutusten arviointi myös erittäin epävarmaa. Lakiin kirjattujen velvoitteiden asettaminen opetuksen järjestäjälle ja yksittäisille viranhaltijoille ei ole tarkoituksenmukainen tapa varmistaa toivotun asian toteutuminen, jos valtion taholta ei toisaalta huolehdita asianmukaisen resurssin riittävyttä tai tunnusteta opetus- ja kasvatustalouden tosiasiallista arkea.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Suomen Rehtorit ry pitää lähtökohtaisesti kiitettävänä tuen uudistuksen kokonaisrakennetta sekä siihen liittyvän hallinnollisen käsittelyn vähentämisen pyrkimystä. Järjestö toteaa kuitenkin uudistuksen ongelmiksi myös oppilaskohtaisten tukitoimien osalta jo aiemmin mainitut uudistuksen muotoilun tulkinnanvaraisuuden, moniammatillisuuden merkityksen vähentymisen, opettajien työaikaan ja virkaehtosopimukseen liittyvien haasteiden, erityisopettajien riittävään ammatilliseen osaamiseen sekä rehtorien työhön tulevan hallinnollisen työmäärän tosiasiallisen lisääntymisen.

Järjestön näkemyksen oppilaskohtaisten tukitoimien järjestämisessä kiitettävää on pyrkimys liittää yksilön saama tuki osaksi ryhmään kohdennettavaa tukea. Mikäli toteutus onnistuu tavoitteiden mukaisesti, se on sekä oppilaan että ryhmän kannalta merkittävä muutos nykytilasta parempaan ja kokonaisvaltaisempaan suuntaan. Järjestö tukee myös ajatusta siitä, että mukaan on kirjattu joustavuutta opetuksen tosiasialliseen toteuttamiseen tapaan niin, että oppilas voi myös tarvittaessa saada tukea pienemmässä ryhmässä, muusta opetusryhmästä erillään.

Uudistuksen keskiössä on ollut tavoite vähentää hallinnollisten prosessien määrää tukien toteuttamisessa. Suomen Rehtorit ry:n näkemyksen tuen toteuttamiseen liittyvien arvioiden, päätöksen valmistelun ja toteuttamisen suunnittelun aiheuttama lisätyö on kuitenkin merkittävästi suurempi kuin esitys antaa ymmärtää. Rehtorin tosiasiallisen työmäärän kasvua ei ole myöskään laskettu uudistuksen kustannusvaikutuksiin.

Haastetta prosessiin tuo myös sen aikataulutuksen uudistuksen valmistelun muotoilun mukaisesti toteutettuna. Oppilaan siirtyessä ennakoivien tukitoimien piiristä oppilaskohtaisen tuen piiriin, siirto tulee tehdä viipymättä tarpeen ilmennyttyä. Siirtoa ennen tulee kuitenkin laatia kattava ja laaja arvio, joka tehdään yhteistyössä opettajien, oppilaan ja kodin (sekä mahdollisesti moniammatillisen ryhmän) kanssa. Arvion jälkeen asiasta tulee tehdä viipymättä hallintopäätös. Päätöksen toimeenpanemiseksi tulee laatia tukitoimia koskeva suunnitelma. Myös tämä siis edelleen viipymättä, mutta kuitenkin samalla kattavasti ja laadukkaasti opettajien, oppilaan ja mahdollisuuksien mukaan huoltajien kanssa yhteistyössä.

Järjestön näkemyksen mukaan lakiehdotus ja valmisteluaineisto luovat kuvan prosessista, joka tulee toteuttaa nopeassa aikataulussa, mutta laadukkaasti ja laajapohjaisesti. Huolena on, että näitä ei voi

tehdä samanaikaisesti. Mikäli siirto halutaan tehdä aikataulullisesti nopeasti, yhteistyö ja suunnitelmallisuus kärsivät. Mikäli prosessissa halutaan tehdä asiallinen ja riittävä arviointi, aikaa tulee väistämättä kulumaan. Prosessin kehittyessä tämä ristiriita tulee varmasti ratkaistuksi, mutta em. muotoilu valmisteluaineistossa ja lakiehdotuksissa tässä vaiheessa luovat mielikuvaa heikosta valmistelutyöstä, jossa arkitodellisuutta ei ole huomioitu tai siitä ei ole ollut riittävää tietoa. Jotta laatu ja laajapohjaisuus prosessissa voivat toteutua, järjestö ehdottaa ´viipymättä´ muutettavaksi muotoon ´ilman aiheetonta viivytystä´. Tämä käsite on joustavampi kuin luonnoksessa esitetty ´viipymättä´ ja ottaa paremmin huomioon asian luonteen, vaikeusasteen ja käsittelyn vaatimat menettelyvaiheet.

Lakiuudistuksissa tullaan säätämään aiempaa tarkemmin opetusryhmän koosta. Suomen Rehtorit ry kiittää valmistelua siitä, että se huomioi ryhmäkoon merkityksen laadukkaana opetuksen takaajana. Yksittäisten oppilaiden tuen tarpeet ryhmässä tosiasiallisesti vaikuttavat opetuksen toteuttamiseen ja laatuun pelkkää ryhmäkokoja enemmän, joten on kannatettavaa yhdistää tuen tarve ryhmäkoon rajoittamiseen.

Opetusryhmän koon rajoittaminen kuvatulla tavalla tuottaa järjestön näkökulmasta kuitenkin haastetta opetuksen tosiasialliseen järjestämiseen. Lakiehdotuksen mukaan opetusryhmässä voi olla kerrallaan viisi oppilaskohtaista tukea saavaa ja määräperuste tarkistetaan aina lukuvuosittain. Tilapäinen poikkeama sallitaan korkeintaan lukukauden ajaksi esim. kouluun uutena muuttavan oppilaan vuoksi.

Mikäli lakiehdotus toteutuu kuvatulla tavalla, riskinä on oppilaiden joka vuosi toistuva uudelleenryhmittely, mikä ei pääsääntöisesti ole oppilaiden etu. Yhteiskunnassa yleisesti tapahtuvien muutosten vuoksi oppilaat tarvitsevat oppimisensa tueksi myös vakautta. Pysyvä opetushenkilöstö ja tutut luokkakaverit luovat turvallisen oppimisilmapiirin. Jatkuva muutos ryhmissä vaikuttaa usein myös siihen, että opetushenkilöstö vaihtuu, kun ryhmä vaihtuu. Pahimmillaan tilanne on se, että ryhmien sekoittamista ja koko koulun opetuksen uudelleen järjestämistä tehdään säännöllisesti ja laajasti myös kesken vuotta (tilapäinen ylitys olisi sallittu vain lukukauden ajaksi), kun oppilaat siirtyvät ennakoivien tukitoimien piiristä oppilaskohtaisten tukien piiriin lukuvuoden aikana. Järjestö ei voi tukea tällaista suunnitelmaa.

Tarkoituksenmukaista tukien toteuttamisen tai oppilaiden ryhmäytymisen ja sosiaalistumisen kannalta ei ole järjestön näkemyksen mukaan se, että oppilaita tuen tarpeen laskennallisen määrän mukaan jaotellaan kesken vuotta uusiin ryhmiin, vaan se, että oppilaiden ja ryhmien kokonaistilanne, koulun erityisopetuksen toteuttamisen tavat sekä tuen tarpeen juurisyyt myös huomioidaan osana kokonaisuutta. Samalla voidaan välttää tilanne, jossa oppilas tai hänen huoltajansa asettuvat vastustamaan oppilaskohtaisten tukien piiriin siirtymistä, jos sen seurauksena oppilaan opetusryhmää joudutaan muuttamaan.

Opetusryhmässä olevien tukea tarvitsevien oppilaiden määrän huomioon ottaminen on järjestön näkemyksen mukaan kannatettavaa, mutta sitä ei tulisi tehdä valtakunnallisella ohjauksella näin tiukasti säädettyinä, vaan paikallisen tason harkintaa, ammattitaitoa ja olosuhteita huomioiden ja kunnioittaen.

Suomen Rehtorit ry kiittää uudistusta siitä, että se nostaa selkeästi viimesijaiseksi keinoksi puuttumisen oppilaan oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden muuttamiseen ja, että tämä tulee tehdä vasta silloin, kun oppilas ei tosiasiallisesti pysty osoittamaan hyväksytyyn arviointiin vaadittavaa osaamista. Kiitettävää on myös selkeä ero siihen, että ko. rajoitukset voidaan tehdä vain oppilaalle, joka opiskelee erityisopettajan opettamana pienryhmässä tai erityisluokanopettajan

opettamana erityisluokassa sekä vaikutusten määrittely aiempaa selkeämmin jatko-opintoihin hakeutumisessa.

Yksilökohtaisissa järjestelyissä säädetään uudistuksen myötä myös uudella tavalla oppilaan vapauttamisesta oppiaineen oppimäärästä terveydellisin perustein. Valmistelutekstissä on avattu järjestön näkökulmasta nyt aikaisempaa selkeämmin se, milloin vapautus on tarkoitettu vain tilapäiseksi järjestelyksi ja miten sitä tässä tapauksessa rajoitetaan myös kestoaltaan. Oppilaan vapauttaminen oppimäärästä joko pysyvästi tai tilapäisesti on vahvaa kajoamista oppilaan perusoikeuteen saada opetusta ja siksi on päätöksentekijän näkökulmasta kannatettavaa, että päätöksiin liittyvät säädökset ovat hyvin perusteltuja ja selkeästi rajattuja.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Suomen Rehtorit ry tukee uudistuksen tavoitetta pyrkiä tekemään tuen prosessista aiempaa selkeämpi vähentämällä asiakirjojen määrää sekä selkeyttämällä kokonaisvaltaisesti oppilaan koulunkäynnin järjestämiseen liittyvien päätösten perusteita. Järjestö edellyttää, että muutoksen toimeenpanon ja kehittämisen yhteydessä kouluille laaditaan yhteisiä, valtakunnallisia ohjeita ja asiakirjapohjia, joiden avulla varmistetaan uudistuksen yhtenevä jalkauttaminen ja tuetaan kouluja ja opetuksen järjestäjiä muutosprosessissa.

Järjestö haluaa kuitenkin nostaa esille edelleen sen, että valmistelutyössä on jätetty huomiotta se tosiasia, että prosessien toimivuus edellyttää koulujen rehtoreilta nyt aiempaa merkittävästi enemmän ennakoivaa työtä opetuksen järjestämiseksi, opetusryhmien muodostamiseksi lainmukaisella tavalla, resurssien riittävyuden arvioimiseksi ja toimintakulttuurin muuttamiseksi. Sen vuoksi järjestö ei voi kannattaa uudistusprosessia sen kaikilta osin tai vahvistaa lopputulokseksi prosessien keventymistä. Huolta herättää myös uudistukseen liittyvät päätösvallan ja vastuiden uudelleen jaottelut, jotka eivät ole välttämättä kaikilta osin tarkoituksenmukaisia.

Uudistuksen keskiössä on ollut tavoite vähentää hallinnollisten prosessien määrää tukien toteuttamisessa. Suomen Rehtorit ry:n näkemyksen mukaan uudistus tulee kuitenkin selkeästi lisäämään rehtoreiden työmäärää ja kasvattamaan työn vaativuutta, mitä ei ole otettu uudistuksessa huomioon.

Perusopetuslain §18 säättää tällä hetkellä erityisistä opetusjärjestelyistä. Jatkossa pykälä tulee säätämään perusopetuksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä tai perusopetuksen järjestämisestä muutoin. Pykälään tulee uutena maininta 'opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta'. Tällä hetkellä pykälässä mainitaan, että mikäli huoltaja ei ole tehnyt esitystä opiskelun järjestämisestä toisin, hänelle tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi. Tämä muutos siirtää selkeästi vastuuta oppilaan opetuksen järjestäjältä huoltajille tilanteessa, jossa puututaan vahvasti oppilaan perusoikeuteen saada opetusta. Samalla muutos vie pois koululta/rehtorilta mahdollisuutta tehdä oman näkemyksensä perusteella oppilaan edun mukaisia ratkaisuja. Opetuksen järjestäjällä säilyy kuitenkin edelleen velvollisuus huolehtia oppilaan tarvitsemasta tuesta ja siitä, että hänen opetustaan koskevat päätökset ovat asianmukaiset ja ajantasaiset.

Suomen Rehtorit ry edellyttää, että oppilasta koskevat pedagogiset ratkaisut tulee olla jatkossakin opetuksen järjestäjän hallinnassa, jolloin ne ovat asiantuntijoiden valmistelemia, perusteltuja ja luotettavia. Opetuksen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät viranhaltijapäätökset päätökset tulee luonnollisesti tehdä huoltajia ja oppilasta kuullen muodossa 'tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi'.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Valmistelussa esitetään talousvaikutusten kokonaisarvioksi noin 236 miljoonaa euroa vuosien 2025 - 2027 ajalle, jonka jälkeen ns. pysyvinä kustannusvaikutuksina olisi noin 95,6 miljoonaa euroa/vuosi. Merkittävin osa vaikutuksista tulisi ennakoiden tukitoimien toteuttamisesta, pienemmässä määrin mm. uusien opetusryhmien muodostamisesta, uudistusta seuraavan tutkimushankkeen perustamisesta sekä konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun toteuttamisesta.

Suomen Rehtorit ry kiittää valmistelua siitä, että kustannusvaikutuksia on pyritty huomioimaan laajasti ja ne on perusteltu asiallisesti. Huomiota kuitenkin herättää se, että vaikka valmistelussakin tuodaan esille erityisopettajien saatavuusongelma, täydennyskoulutukseen on varattu vuositasolle vain 350 000 euroa. Yksittäisen opettajan täydennyskoulutuksen hinnaksi on arvioitu (vain) 7000e/vuosi. Tässä ei ole voitu huomioida esim. virassa olevan opettajan palkkakuluja (mikäli opettaja kouluttautuisi työnantajan tarjoamalla palkallisen virkavapaan aikana), hänelle otettavan sijaisen palkkakuluja tai vaihtoehtoisesti (mikäli opettaja olisi täydennyskoulutuksen ajan palkattomalla virkavapaalla) aikuiskoulutus- tai opintorahaa, jonka turvin opinnot voisi suorittaa. Suomen Rehtorit ry nostaa esille tältä osin huolen talousvaikutuksen merkittävästä aliarvioinnista.

Talousvaikutuksissa ei ole myöskään huomioitu uudistuksen rehtoreille tuottamaan lisääntyntä työmäärää. Rehtorien virkavastuulle tulee siirtymään jatkossa aiempaa haastavampi resurssien jakoon ja tukien toteuttamiseen liittyvä suunnittelu- ja ennakointityö. Tämän lisäksi rehtorit ovat vastuussa omissa yksiköissään uudistusprosessin toimeenpanosta, asiakirjojen ja päätösten valmistelun lainmukaisuudesta, henkilöstön kouluttamisesta ja perehdyttämisestä sekä varsinaiseen uudistukseen, mutta myös siihen liittyviin uusiin järjestelmiin ja sovelluksiin. Tämän myötä työnantajien tulee varautua lisääntyneeseen opetustoimen hallinnon resurssointiin. Osa resurssoinnista voidaan mahdollisesti uudistuksen käyttöönoton aikana huomioida tuen toteuttamisen helpottamiseksi perustettavalla hankerahoituksella (5,5 miljoonaa euroa vuosilla 2025 - 2027). Valmistelussa ei kuitenkaan avata sitä, mihin hankerahoitus voidaan lopulta käyttää, joten järjestö ei voi ottaa kantaa mahdollisuuden realistisuuteen.

Suomen Rehtorit ry näkee huolena myös tuen tarpeiden jatkuvan nousun tällä hetkellä sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Mikäli nousu edelleen jatkuu, arvio kustannusvaikutuksista jää liian pieneksi. Järjestö edellyttää tilannetta seurattavan ja kustannusten vaikutuksia tosiasiallisesti kompensoitavan valtion taholta realistisella pohjalla.

Opetus- ja virkaehtosopimuksen mukaisesti opetuksen järjestäjä määrittää kouluille vuosittain oppilasmääriin perustuvat palkkaperusteryhmät. Tämä laskennallinen luku määrittää esimerkiksi koulujen rehtoreiden tehtäväkohtaista palkkaa, taito- ja taideaineiden opettajien palkkaukseen liittyvää lisää, koulu/oppilaitoskohtaiseen lisätehtävään varattua määrärahaa. Palkkaperusteryhmien laskentaperuste muuttui 1.8.2023 alkaen ja niissä huomioidaan nyt erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden (oppilaat, joilla on erityisen tuen päätös) lukumäärä. Uudistuksen myötä erityinen tuki poistuu käsitteistöstä eikä oppilaille tulla laatimaan jatkossa ko. päätöksiä. Vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan huomioitu uudistuksen vaikutusta tähän virkaehtosopimuksessa keskeisenä olevaan ja rehtoreiden palkkaukseen olennaisesti vaikuttavaan tekijään.

Suomen Rehtorit ry edellyttää, että valmistelussa rehtorien palkkaukseen vaikuttava merkittävä muutos tuodaan selkeästi esille ja asiaan tarvittava korjaus virkaehtosopimuksen sisältöön viedään

eteenpäin sopimuksen pääosapuolille. Lisäksi valmistelussa otetaan huomioon muut palkkaperusteryhmien lukuun perustuvat uudistuksen muutokset.

Lisäksi Suomen Rehtorit ry nostaa esille huolen erityisopettajien määrän riittävydestä valtakunnallisesti koko koulutuspolun tarpeisiin. Valmistelussa on arvioitu, että uudistus edellyttäisi noin 150 henkilötyövuoden verran uusia erityisopettajia/erityisluokanopettajia, joita saataisiin esim. luokan- ja aineenopettajia täydennyskouluttamalla. Erityisopettajien saatavuus on ollut kuitenkin alueellisena haasteena jo nyt sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen puolella. Suomen Rehtorit ry tuo esille huolen siitä, että määrä on jo nyt aliarvioitu todelliseen tilanteeseen nähden. Lukiolain muutos lisää erityisopettajien rekrytointitarvetta myös lukiokoulutuksen puolella. Mikäli erityisopettajia siirtyy tämän myötä entisestään lukiokoulutukseen, rekrytointimahdollisuudet entisestään heikkenevät ja arvio näyttyy entistä heikommalta.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Uudistus on todella merkittävä ja vaikuttava. Se tulee vaikuttamaan yksittäisen oppilaan tuen toteutumisen lisäksi laajasti opetuksen järjestäjän osalta opetuksen resurssointiin, opetuksen ja tuen toteuttamisen ennakkointiin, koulujen toimintakulttuurin muuttumiseen jne. Suomen Rehtorit ry näkee, että näin laaja ja kokonaisvaltainen uudistus edellyttäisi ehdotettua enemmän aikaa valmisteluun ja valmistautumiseen. Aikataulun valmistelussa ei näytetä huomioidun esimerkiksi erityisopettajien täydennyskoulutukseen, koulujen henkilöstön kouluttamiseen tai kirjaamisen sekä suunnitelmien laatimiseen tarvittavien järjestelmien uudistamiseen vaadittavaa aikaa lainkaan.

Tiukka aikataulu yhdistettynä vajaan jäävään kustannusvaikutusten arviointiin nostaa esille huolta siitä, saavutetaanko tavoitteita riittävästi ja tuottaako muutos vielä ennakoimattomiakin seurauksia. Järjestö toivoo, että valmistelussa huomioidaan mahdollisuus muuttaa valmistelun ja toimeenpanon aikataulua siten, että kehittämistyö saa ansaitsemansa mahdollisuuden laajapohjaiseen ja perusteelliseen valmisteluun.

Suomen Rehtorit ry on tuonut esille huolen erityisopetuksen henkilöstön saatavuudesta jo tällä hetkellä ja erityisesti uudistuksen jälkeen. Erityisopettajien täydennyskoulutusta ja rekrytointia on myös haastava toteuttaa samaan aikaan muutoksen jalkauttamisen kanssa.

Järjestö esittää, että uudistuksen toimeenpanoa siirrettään, jotta valmistelussa arvioitu uusien erityisopettajien täydennyskoulutus saadaan toteutettua tai vähintäänkin täydennyskoulutusprosessin realistinen toteutuminen varmistettua ennen muutoksen voimaantuloa.

Uudistus on pyritty tietoisesti pitämään selkeänä, jolloin lakiehdotuksiin kirjatut tukitoimet ovat myös määrällisesti vähäiset ja keskittyvät tukiopetuksen ja erityisopetuksen toteuttamiseen. Suomen Rehtorit ry haluaa kuitenkin nostaa esille myös koulunkäyntiavustajien/koulunkäynninohjaajien roolin oppilaan tukemisessa. Uudistuksen kokonaisvaltaisuuden näkökulmasta olisi suotavaa, että resurssi olisi otettu huomioon nykyistä paremmin ja koulunkäynninohjauksen riittävä resurssointi olisi tukiopetuskehiksen ja opetusryhmien koon rajaamisen tavoin määritetty yhteismitallisesti osana oppilaan laadukasta ja kokonaisvaltaista tukea.

Valmisteluluonnoksessa tuodaan esille myös varhaiskasvatuksen lainsäädännön päivityksen tarpeen arviointi perusopetuksen tuen uudistuksen jälkiseurauksena. Tähän näkemykseen myös Suomen

Rehtorit ry yhtyy. Järjestö näkee myös, että tarkoituksenmukaisempaa olisi ollut käsitellä sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen lakimuutokset yhtä aikaa. Vaikka käsitteistöä nyt yhtenäistetäänkin, käytännöt pysyvät edelleen erilaisina ja lisäksi esiopetuksen osuus uudistuksessa jää kauttaaltaan liian vähälle huomiolle.

Lehtinen Toni
Suomen Rehtorit ry